

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/62/2020
Identifikačné číslo spisu:	7201898782
Dátum vydania rozhodnutia:	14.07.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:7201898782.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a sudcov JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a JUDr. Aleny Adamcovej, v spore žalobcu: BARMIN, s.r.o., so sídlom v Markušovciach, Pod Stožkami 10, zastúpeného JUDr. Vladimírom Kucharčíkom, advokátom so sídlom v Košiciach, Štefánikova 40, proti žalovanému: REPROX, a.s., so sídlom v Košiciach, Južná trieda 78, zastúpenému JUDr. Gabrielou Cacarovou, advokátkou so sídlom v Košiciach, Južná trieda 78, o neúčinnosť právneho úkonu, vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 19C/387/2001, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 28. augusta 2019 sp. zn. 1Co/398/2018 takto

rozhodol:

Dovolanie žalovaného z a m i e t a.

Žalobca má voči žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II rozsudkom č. k. 19C/387/2001-421zo dňa 24.2.2018 určil, že zmluva o nepeňažnom vklade uzavretá dňa 29.11.1999 medzi obchodnou spoločnosťou REPROX, a.s., so sídlom v Košiciach a obchodnou spoločnosť REPROX s.r.o., so sídlom v Košiciach, predmetom ktorej boli nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXXX a LV č. XXXXX je voči žalobcovi právne neúčinná a zároveň priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

1.2. Pri rozhodovaní vychádzal súd prvej inštancie zo zistenia, že Priemyselná banka, a.s. Košice ako mandatár a spoločnosť REPROX a.s. ako mandant uzavreli dňa 5.9.1997 mandátnu zmluvu, ktorú sa mandatár zaviazal avalovať na mandanta ním vystavené zmenky v celkovej výške 4.800.000,00 DM splatných v III. štvrtroku 1999. Spoločnosť REPROX s.r.o. za účelom zabezpečenia pohľadávky banky zriadila záložné právo na nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXXX, kat. úz. L., LV č. XXXXX, kat. úz. L. a LV č. XXXXX, kat. úz. L. a LV č. XXXXX, kat. úz. L. na hnutel'ný majetok patriaci do jej vlastníctva. Dňa 10.9.1999 Priemyselná banka a.s. a spoločnosť REPROX s.r.o. uzavreli dohodu o vyrovnaní, z obsahu ktorej bolo konštatované, že 10.9.1999 zaplatila banka za klienta sumu 109.527.199,29 Sk a klient sa zaviazal zaplatiť banke sumu najneskôr do 9.11.1999 so 6 % úrokom zo zaplatenej sumy. Spoločnosť REPROX s.r.o. bola teda dlžníkom Priemyselnej banky a.s. a dlh voči

veriteľovi sa stal splatný dňom 9.10.1999. Zmluvou o nepeňažnom vklade sa účastníci dohodli, že vkladateľ REPROX s.r.o. zloží do základného imania spoločnosti REPROX a.s. nepeňažný vklad tvorený nehnuteľnosťami zapísanými na uvedených listoch vlastníctva v dohodnutej hodnote 249.000.000,00 Sk. V čase uzavretia tejto zmluvy G.. D. V. a C.. I. V. boli spoločníkmi a konateľmi spoločnosti REPROX s.r.o., obaja oprávnení samostatne konať za spoločnosť až do 28.12.1999, kedy došlo k prevodu ich podielov a rovnako boli členmi predstavenstva spoločnosti REPROX a.s. Spoločnosť REPROX s.r.o. listom zo dňa 12.11.1999 požiadala Priemyselnú banku a.s. ako záložného veriteľa o udelenie súhlasu na zmenu vlastníka nehnuteľností. Tento písomný súhlas zo strany banky udelený nebol. Následne dňa 22.11.1999 Priemyselná banka a.s. a obchodná spoločnosť REPROX s.r.o. uzavreli dodatok k dohode o vyrovnaní, podľa ktorého sa klient zaviazal zaplatiť banke sumu 109.527.199,29 Sk najneskôr do 20.4.2000. Zmluvou o predaji podniku zo dňa 16.12.1999 Priemyselná banka a.s. podnik odpredala kupujúcej Slovenskej sporiteľni a.s. a previedla na ňu vlastnícke a iné práva ku všetkým veciam, ako aj majetkovým hodnotám, ktoré slúži na prevádzkovanie podniku súčasne so všetkými záväzkami a pohľadávkami.

1.3. Súd prvej inštancie poukázal na rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6Co/300/2015 vzhľadom na to, že medzi účastníkmi bola právoplatne vyriešená otázka hmotnoprávneho vzťahu strán, ktorú je súd v inom konaní, v ktorom má tú istú otázku posúdiť ako prejudiciálnu, viazaný. Považoval teda skutkovú a právnu otázku medzi účastníkmi prejudiciálne vyriešenú v konaní 24C/477/2002 a v ňom nachádzajúce sa listinné dôkazy preukazujúce všetky doterajšie postúpenia pohľadávok Priemyselnej banke a.s. až po žalobcu. V uvedenom konaní bola jednoznačne náležite preukázaná vecná legitimácia žalobcu, pričom táto aktívna legitimácia bola odvodená od zmluvy o postúpení pohľadávky voči dlžníkovi REPROX s.r.o. Súd vyslovil, že sa preto nemôže odchýliť od záveru odvolacieho súdu v uvedenom konaní, v ktorom riešil tú istú otázku, a to právneho vzťahu sporových strán ako prejudiciálnu. K novej námietke žalovaného v spore ohľadne neplatnosti Zmluvy o postúpení pohľadávok medzi Chorus & Financial Partners s.r.o. a BARMIN s.r.o. zo dňa 7.9.2005 z dôvodu, že Zmluva neobsahuje dohodnutú odplatu za postúpenie pohľadávky uviedol, že žalobca vyvrátil toto tvrdenie žalovaného predložením Dodatku č. 1 k predmetnej Zmluve zo dňa 9.9.2005, ktorým preukázal doplnenie Zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 7.9.2005 o odplatu. Aj keď žalovaný tvrdil, že tento Dodatok č. 1 žalobca účelovo vyhotovil a antidatoval, toto svoje tvrdenie žiadnym spôsobom nepreukázal, a teda zostalo len v rovine ničím nepreukázaného tvrdenia.

1.4. Okresný súd mal v prejednávanej veci za to, že bola splnená základná podmienka pre uplatnenie odporovateľného nároku tak, ako ju vymedzuje ust. § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka. V konaní bolo nesporné, že REPROX s.r.o. ako dlžník nesplnila svoju pohľadávku s príslušenstvom podľa uzavretých zmlúv a dohody o vyrovnaní a tak na strane žalobcu existovala vymáhateľná pohľadávka, čo je základnou podmienkou úspešnosti odporovacej žaloby. Spoločnosť REPROX s.r.o. ako dlžník nesplnila svoju povinnosť voči žalobcovi zaplatiť vymáhateľnú pohľadávku a napriek tomu uzavrela dňa 29.11.1999 so žalovaným zmluvu o nepeňažnom vklade, teda táto zmluva bola uzavretá v období, keď dlžník mal už dlh, preto v zmysle § 42 ods. 3 Občianskeho zákonníka túto zmluvu uzatvárala s úmyslom chrániť majetok pred veriteľmi a takým veriteľom sa stal aj žalobca so svojou pohľadávkou. Súd bol ďalej toho názoru, že nedošlo k preklúzii uplatnenia práva, nakoľko zmluva o nepeňažnom vklade bola uzavretá 29.11.1999 a právny predchodca žalobcu si uplatnil svoj nárok na súde 14.6.2001, t. j. žaloba bola podaná v lehote 3 rokov. Vzhľadom na to, že v čase uzavretia zmluvy G.. D. V. a C.. I. V. boli spoločníkmi a konateľmi tak v spoločnosti REPROX s.r.o., obaja oprávnení samostatne konať za spoločnosť a zároveň boli členmi predstavenstva spoločnosti REPROX a.s., sa riadil vyvrátiteľnou právnou domnienkou, že úmysel ukrátiť veriteľa v tomto prípade sa predpokladá. Rovnako bol toho názoru, že žalovaný právny úkon bol urobený s úmyslom ukrátiť veriteľa vzhľadom na to, že musel byť druhej strane známy. V tejto súvislosti poukázal na skutočnosť, že išlo o právo medzi dlžníkom, ktorý je právnickou osobou a právnickou osobou, pričom obe právnické osoby mali tých istých štatutárnych zástupcov, ktorí navyše sú aj manželia. Súd prvej inštancie mal za to, že žalovaný ako osoba, ktorá mala z odporovaného právneho úkonu prospech, neunesla dôkazné bremeno, nakoľko nepreukázala, že nemohol vedieť o úmysle dlžníka ukrátiť svojho veriteľa - žalobcu. Z uvedeného dôvodu preto žalobe vyhovel. Výrok o trovách konania odôvodnil s poukazom na ust. § 255 ods. 1 C.s.p. a úspešnému žalobcovi priznal náhradu trov konania v celom rozsahu.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. augusta 2019 sp. zn. 1Co/398/2018 rozhodol tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (prvý výrok) a žalobcovi voči žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania (druhý výrok).

2.1. V odôvodnení rozsudku odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav veci, ak pri rozhodovaní vychádzal z názoru, že žalobca v konaní je aktívne vecne legitimovaný a z dôvodnosti žalobcom uplatneného nároku, ktorý následne aj správne právne posúdil, ak určil, že žalobcom požadovaná zmluva o nepeňažnom vklade uzavretá dňa 29.11.1999 je voči žalobcovi právne neúčinná. Ani počas odvolacieho konania nedošlo k zmene skutkového ani právneho stavu, preto odvolací súd na skutkové zistenia a na právne normy, ktoré uviedol súd prvej inštancie poukázal a v celom rozsahu sa s nimi stotožnil.

2.2. Na zdôraznenie správnosti rozsudku okresného súdu uviedol, že z existencie právoplatného rozhodnutia vo veci sp. zn. 24C/477/2002 vyplýva otázka, ktorá je pre správne rozhodnutie v terajšej veci podstatnou (rozhodujúcou), a preto dôvodne sa ňou súd prvej inštancie zaoberal. Touto otázkou je otázka prejudiciality spojená s týmto skorším súdnym rozhodnutím ohľadom ktorého súd prvej inštancie vykonal potrebné dokazovanie. Prejudicialita vyplýva z toho, že ako vo veci vedenej pod sp. zn. 24C/477/2002, kde bolo skôr právoplatne rozhodnuté, tak aj v terajšej veci ide o určenie neúčinnosti toho istého právneho úkonu - zmluvy o nepeňažnom vklade zo dňa 29.11.1999. K námietke žalovaného, že v konaní 24C/277/2002 sa nerozhodovalo o platnosti jednotlivých zmlúv o postúpení pohľadávky voči obchodnej spoločnosti REPROX s.r.o. ako o veci samej, a teda uvedeným rozsudkom nebola vyslovená platnosť jednotlivých zmlúv o postúpení pohľadávky uviedol, že prejudiciálna otázka je taká otázka, ktorá sama predmetom konania nie je, avšak na jej vyriešení je závislé rozhodnutie, ktoré má súd prijať. Za takúto prejudiciálnu otázku v uvedenom konaní 24C/277/2002, ktorá bola medzi sporovými stranami predbežne vyriešená, treba považovať otázku platnosti jednotlivých zmlúv o postúpení pohľadávky voči obchodnej spoločnosti REPROX s.r.o., a teda aj následnú aktívnu legitímáciu žalobcu v konaní. Je tomu tak preto, že záväznosť právoplatného rozhodnutia vyjadruje záväznosť procesnoprávneho vzťahu, ktorý je týmto rozhodnutím založený, nie však záväznosť hmotnoprávneho vzťahu, ktorý vzťah súd vo svojom rozhodnutí vyriešil. V prejednávanej veci sa žalobca domáhal určenia neúčinnosti právneho úkonu, a to Zmluvy o nepeňažnom vklade uzavretej 29.11.1999 medzi spoločnosťou REPROX a.s. a vkladateľom obchodnou spoločnosťou REPROX s.r.o., so sídlom v Košiciach, predmetom ktorej boli nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXXX ako stavba, dom súp. č. XX a ďalej na LV č. XXXXX ako stavby, budova súp. č. XXX a tri garáže súp. č. XXXX, XXXX, XXXX. V tejto súvislosti správne poukázal súd prvej inštancie na rozhodnutie súdu prvej inštancie v konaní 24C/477/2002, ktorým súd rovnako v spore medzi tými istými účastníkmi v konaní o neúčinnosť právneho úkonu určil, že zmluva o nepeňažnom vklade uzavretá dňa 29.11.1999 medzi spoločnosťou REPROX a.s. a vkladateľom spoločnosťou REPROX s.r.o. je vo vzťahu k žalobcovi neúčinná. Uvedená vec sa týkala rovnakého právneho úkonu zmluvy o nepeňažnom vklade zo dňa 29.11.1999, avšak iných nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXXX ako budova súp. č. XXXX a parcely KN - C XXX/X a KN - C XXX/X a ďalej nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXXX ako parcely č. XXX/XX, XXX/XX, XXX/XX, XXX/XX, XXX/XX a XXX/XXX.

2.3. Odvolací súd sa stotožnil so súdom prvej inštancie aj v závere, že v danom prípade došlo ku kvalifikovanému zmenšeniu majetku dlžníka, nakoľko došlo k zmenšeniu majetku dlžníka do takej miery, že to ohrozilo uspokojenie žalobcovho nároku (exekúcia vedená na Exekútorskom úrade exekútora G.. A. N. pod sp. zn. Ex 36/01). Za dôvodne preukázaný mal aj úmysel ukrátiť veriteľa, ktorý bol druhej strane známy, ak v čase uzavretia zmluvy G.. D. V. a C.. I. V. boli spoločníkmi a konateľmi obchodnej spoločnosti REPROX s.r.o., obaja oprávnení mohli samostatne konať za spoločnosť v čase, kedy došlo k prevodu ich obchodných podielov a zároveň boli členmi predstavenstva obchodnej spoločnosti REPROX a.s., pričom G.. D. V. bol predsedom a C.. I. V. podpredsedom predstavenstva. Navyše boli oprávnení obaja konať samostatne za spoločnosť. Išlo teda o prevod medzi právnickými osobami, pričom obe právnické osoby mali tých istých štatutárnych zástupcov. Súd preto dospel k správne mu záveru, že v danom prípade sa jedná o vyvrátenú právnu domnienku, že úmysel ukrátiť veriteľa v tomto prípade sa predpokladá.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, v ktorom žiadal, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie súdu prvej inštancie z

dôvodov väd podľa § 420 ods. 1 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/, b/, c/ CSP.

3.1. Dovolateľ v dovolaní namietal, že súdy v základnom konaní nesprávne posúdili otázku prejudiciality, keď sa odvolací súd odmietol zaoberať jeho námietkami vznesenými voči jednotlivým zmluvám o postúpení pohľadávky. Namietal, že žalobca neunesol dôkazné bremeno preukázania originálov alebo osvedčených kópií úplných listín, ktorými by preukázal platné postúpenia pohľadávky voči dlžníkovi REPROX s.r.o. z pôvodného veriteľa až na aktuálne tvrdeného veriteľa - žalobcu, poukazoval na chýbajúcu konkretizáciu postúpenia tej ktorej pohľadávky vo vzťahu k poradiu druhej zmluve o postúpení. Odvolací súd sa nezaoberal ani jeho námietkou absolútnej neplatnosti poslednej zmluvy o postúpení, spočívajúcej v absencii dohody strán o výške odplaty. Mal za to, že pokiaľ odvolací súd v tomto konaní na uvedené námietky nereagoval, hoci sa k nim prihliada ex offio a v predchádzajúcom konaní boli riešené iba čiastočne a právne nesprávne, nie s prejudiciálnymi účinkami, došlo nielen k vade nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 CSP v tomto prípade odklonu od rozhodnutí 1Cdo/76/2007, 5Obdo/32/06, ale aj k vade podľa § 420 ods. 1 CSP. Okrem námietky nedostatku aktívnej legitimácie v tomto konaní namietal aj nedostatok samostatného posúdenia splnenia podmienok § 42a OZ. V tomto konaní ide o iné nehnuteľnosti, ktorých sa má týkať vyslovenie neúčinnosti právneho úkonu, a preto mali byť osobitne skúmané zákonné podmienky. V rozsudku chýba odpoveď na otázku právnej relevancie existujúceho zápisu záložného práva banky v čase realizácie vkladu nehnuteľností REPROX s.r.o. do základného imania REPROX a.s.

3.2. Za otázku doposiaľ dovolacím súdom neriešenú, považoval otázku, či v prípade navonok neutrálneho právneho úkonu, akým je vklad majetku jednou obchodnou spoločnosťou do základného imania druhej spoločnosti, na ktorom v čase prevodu viazne záložné právo, má nadobúdateľ takéhoto majetku vynakladať ďalšie úsilie na ochranu záujmov veriteľa.

3.3. Napokon namietal, že napadnutý rozsudok nie je vykonateľný, keď neobsahuje aj rozsah ukracovania veriteľa, teda výšku peňažnej náhrady, v ktorej je žalovaný povinný uspokojiť veriteľa, ako to obsahujú rozhodnutia v konkurzných veciach napr. 1Obdo/56/2017 oproti rozhodnutiam vo veciach odporovateľnosti mimo konkurzu (4Cdo/149/2018), kde je teda rozdielna rozhodovacia prax. Pochybnosti vyslovil aj vo vzťahu k existencii naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, keď v danom prípade bude potrebná žaloba o určenie výšky peňažnej náhrady.

4. Žalobca navrhol dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) (ďalej aj „najvyšší súd“ príp. „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

6. Dovolateľ uplatnil dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP a namietal, že sa odvolací súd nezaoberal všetkými odvolacími dôvodmi. Dovolací súd preto, vychádzajúc z obsahu dovolania, skúmal existenciu tzv. vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Ak totiž dovolanie z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z väd uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. zmätočnosť rozhodnutia) neznamena len splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zakladá bez ďalšieho aj jeho dôvodnosť. Dovolací súd pristúpil k posúdeniu argumentačnej udržateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu z pohľadu, či naplnia záruky garantujúce, že výkon spravodlivosti v danom prípade nie je arbitrárny (svojvoľný), teda takého práva strany sporu na odôvodnenie rozhodnutia, ktoré je imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces i práva na súdnu ochranu.

7. Ústavný súd Slovenskej republiky vo viacerých svojich rozhodnutiach, aktuálne napr. v uznesení sp. zn. III. ÚS 44/2022 zo dňa 27. januára 2022 uviedol, že arbitrárnosť sa v zásade môže prejavovať vo dvoch podobách. Procesná arbitrárnosť je hrubým alebo opakovaným porušením zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, hmotnoprávna (meritórna) arbitrárnosť sa prejavuje ako extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie veci a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne

akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že arbitrárnosť (i zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí) všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prejednávaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03). Pritom uvedené nedostatky musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak sa zistí taká interpretácia a aplikácia právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

8. Dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 ods. 2 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Oba súdy v základnom konaní dospeli k záveru, že aktívna legitimácia žalobcu je daná a bola zistená v právoplatne skončenej veci Okresného súdu Košice II sp. zn. 24C/477/2002, z ktorej s ohľadom na prejudicialitu vychádzali aj v tomto konaní. Rovnako zhodne dospeli k záveru o splnení podmienok § 42a OZ. Dôvody, ktoré viedli súdy v základnom konaní k tomuto záveru, súdy odôvodnili (body 34., 41., 45., 51. súdu prvej inštancie a body 17. - 21. rozsudku odvolacieho súdu). Nedôvodná je preto námietka dovolateľa o absencii dôvodov ohľadom posúdenia splnenia podmienok pre vyslovenie neúčinnosti právneho úkonu.

8.1. Pokiaľ ide o námietku absencie posúdenia otázky právnej relevancie existujúceho zápisu záložného práva banky v čase realizácie vkladu nehnuteľností REPROX s.r.o. do základného imania REPROX a.s., aj táto námietka je neopodstatnená. Okresný súd v bode 40. uviedol, že vklad do imania žalovaného bol nepeňažný, bezodplatný a nie všetok majetok bol predmetom záložného práva. Navyše predmetom nepeňažného vkladu boli aj také nehnuteľnosti, ku ktorým nemal veriteľ zmluvné záložné právo. Všetky námietky žalovaného považoval pre posúdenie veci za právne bezvýznamné, pretože záložná zmluva bola absolútne neplatným právnym úkonom, na ktorý súd nemôže prihliadať.

8.2. Pre existenciu vady podľa § 420 ods. 1 písm. f/ CSP, je však rozhodujúce, či riešenie tejto otázky bolo významné pre rozhodnutie vo veci. Iba tak by došlo k odňatiu spravodlivosti zo strany súdov. Pre splnenie podmienky ukrátenia veriteľa ako jedného zo zákonných predpokladov odporovateľnosti (§42a OZ) je rozhodujúce, či právny úkon vedie k zmenšeniu majetku dlžníka a ak v dôsledku neho veriteľ nemôže dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky z majetku dlžníka, hoci nebyť tohto úkonu, by sa z majetku dlžníka uspokojil mohol. O ukracujúci právny úkon nejde vtedy, ak dlžník dostal za prevezené veci, práva alebo iné majetkové hodnoty od nadobúdateľa reálne ich obvyklú cenu alebo mu bola poskytnutá rovnocenná náhrada. Ukracovanie uspokojenia veriteľovej pohľadávky je podmienkou aktívnej legitimácie a musí existovať v čase, keď súd rozhoduje o odporovacej žalobe, súd skúma, či určitý úkon dlžníka ukrátil alebo neukrátil uspokojenie veriteľovej pohľadávky. V danom prípade išlo o bezodplatný právny úkon, čo skonštatoval odvolací súd v bode 21. rozsudku, ktorým došlo ku kvalifikovanému zmenšeniu majetku dlžníka do takej miery, že to ohrozilo uspokojenie žalobcovej pohľadávky. Táto skutočnosť bola evidentná z exekúcie vedenej na Exekútorskom úrade súdneho exekútora Mgr. Dulinu pod sp. zn. Ex 36/01. Za tohto skutkového a právneho stavu nebolo povinnosťou odvolacieho súdu osobitne riešiť žalovaným vznesenú odvoláciu námietku.

9. Z odôvodnení oboch rozhodnutí sú zjavné právne úvahy odvolacieho i prvoinštančného súdu, ktoré viedli k prijatiu konečného záveru v prejednávanom spore. Prvostupňové a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09). Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie v spojení s odôvodnením dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnili objektívne

uspokojivým spôsobom, pričom to rozhodne nie je tento prípad. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Ako vyplýva aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, iba skutočnosť, že dovolatelia sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňujú, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06).

10. K porušeniu práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces môže dôjsť aj pri interpretácii právnej normy, pokiaľ je v extrémnom rozpore s jej účelom. Dovolateľ namietal, že takejto vady sa dopustil odvolací súd pri výklade prejudiciality.

10.1. Najvyšší súd Slovenskej republiky riešil tzv. prejudicialitu v niekoľkých svojich rozhodnutiach.

10.2. Predmetom konania posudzovaného Najvyšším súdom Slovenskej republiky vo veci vedenej pod sp. zn. 1Cdo/133/2009 bol nárok žalobkyne na zaplatenie poplatku z omeškania. Krajský súd v Bratislave zamietajúci rozsudok Okresného súdu Bratislava V zmenil tak, že žalobe vyhovel. Mal za právne irelevantné, že v predošlom konaní vedenom na Okresnom súde Nitra si žalobkyňa uplatnila peňažnú pohľadávku z právneho titulu úroku z omeškania zdôrazniac povinnosť súdu podriaďiť uplatňovaný nárok (aj) pod iné hmotnoprávne ustanovenie, než akého sa žalobca dovoláva a bez ohľadu na to, či je v žalobe právny dôvod požadovaného plnenia uvedený nesprávne alebo vôbec; právne posúdenie je totiž výlučne vecou súdu. V odôvodnení uviedol, že peňažné plnenie priznané Okresným súdom Nitra predstavuje časť poplatku z omeškania podľa § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z. z.. Žalobkyňa sa podľa odvolacieho súdu nedomáha ničoho duplicitne, alebo nároku, ktorý jej už bol právoplatne priznaný. Dovolací súd v uznesení zo dňa 29. apríla 2010 sp. zn. 1Cdo/133/2009 vychádzal z ustanovení § 135 ods. 1, 2, § 159 ods. 1, 2, 3 OSP a uviedol, že prejudicialitu možno vo všeobecnosti (v jej podstate) chápať aj ako kauzálny vzťah medzi dvomi subjektívnymi právami, z ktorých jedno je podmienené druhým. Svoje miesto nachádza predovšetkým v prípadoch, kedy sa právoplatným rozhodnutím o veci vyriešila otázka, ktorá má zásadný význam pre ďalší spor: od jej posúdenia závisí rozhodnutie v tejto ďalšej veci. Jej vznik predpokladá, že určitý právny vzťah sa stal predmetom procesu, pričom právny vzťah, o ktorom bolo právoplatne rozhodnuté, musí súd pri rozhodovaní o inej veci (právnom vzťahu) posudzovať len tak, ako sa stalo v právoplatnom rozhodnutí. Pri tomto objektívne existujúcom vzťahu - pozitívnoprávnej stránke prejudiciality - sa skúmajú jeho dôsledky (najmä to, kedy a do akej miery je súd viazaný právoplatným rozhodnutím o predbežnej otázke, kedy a v akom rozsahu a s akými účinkami si môže súd predbežnú otázku, ktorá doposiaľ nebola právoplatným rozhodnutím vyriešená sám posúdiť, aký je postup v prípadoch, keď si takúto otázku sám vyriešiť nesmie). Prejudiciálna (predbežná alebo aj predurčujúca) otázka je potom taká otázka, ktorá sama predmetom konania nie je, avšak na jej vyriešení je závislé rozhodnutie, ktoré má súd prijať. Prejudicialita takto vyjadruje aj skutočnosť, že v konaní o určitej veci sa vyskytuje relatívne samostatná otázka, ktorá bola predmetom právoplatne skončeného konania a má pre terajšie konanie určujúci význam (uvedené zároveň aj objasňuje použitý výraz „predurčujúca otázka“). Subjektívne vymedzenie záväznosti rozhodnutia o prejudiciálnej otázke je také, že súd v novom konaní musí rešpektovať prejudiciálny účinok právoplatného rozhodnutia u tých istých účastníkov. Na iné osoby než účastníkov konania, v ktorom bolo rozhodnuté o prejudiciálnej otázke, resp. ich právnych nástupcov, sa účinky právoplatného rozsudku môžu vzťahovať len v prípadoch, kedy tak stanoví zákon. Pri posúdení dosahu záväznosti právoplatného rozhodnutia (miery účinku na rozhodovanú vec, predmet sporu) nie sú pre súd určujúce hranice dané rozsahom nároku, nemôže iba prekročiť rozsah právneho vzťahu, z ktorého nárok vyplýva. Účinok prejudiciality sa prejaví (vyjadrí) zamietnutím žaloby. Právoplatným rozsudkom na peňažné plnenie sa pre adresátov účinkov záväznosti tohto rozhodnutia označených v ustanovení § 159 ods. 2 OSP zakladá sa prekážka právoplatne rozhodnutej veci (§ 159 ods. 3 OSP). Účinky tohto právoplatného rozhodnutia sa vzťahujú na účastníkov konania, v ktorom bolo vydané; jeho výrok je tiež záväzný pre súdy a iné štátne orgány, a to aj vtedy, ak ako predbežnú otázku posudzujú právny vzťah medzi týmito účastníkmi, ktorý sa vyriešil uvedeným právoplatným súdnym rozhodnutím. Dovolací súd ďalej uviedol, že žalobca, ktorý bol účastníkom konania, v ktorom súd vydal právoplatné rozhodnutie ukládajúce v jeho prospech žalovanému platobnú povinnosť, je týmto rozhodnutím (jeho výrokom) viazaný, preto nemôže v inom

súdnom konaní úspešne uplatňovať proti tomuto žalovanému ten istý nárok už raz právoplatným rozhodnutím priznaný. Ak by tak urobil, zastavením takéhoto nového konania súdom sa prejavia účinky právoplatne rozhodnutej veci podľa § 159 ods. 3 OSP. Pokiaľ ide o iný (nie ten istý) nárok (predmet konania), zásadne platí, že ak v skončenom konaní účastníkov došlo právoplatným rozsudkom k vyriešeniu hmotnoprávneho vzťahu, z ktorého sa aj tento (nový) nárok (neidentický s predmetom skončeného konania) odvodzuje, súd v tomto ďalšom (novom) občianskom súdnom konaní je pri zodpovedaní predbežnej otázky (ktorá sa už právoplatným súdnym výrokom vyriešila ako vec sama) viazaný týmto vyriešením. Nesmie preto vychádzať z iného záveru ohľadom existencie, resp. neexistencie platobnej povinnosti (príslušného nároku na plnenie) medzi tými istými účastníkmi, než ako o tomto ich právnom vzťahu už bolo právoplatne rozhodnuté. Raz vydané právoplatné rozhodnutie je zásadne nezmeniteľné (odhliadnuc v tejto spojitosti od prípadnej osobitosti spojenej napr. so zrušením cestou mimoriadneho opravného prostriedku, resp. od situácie rozhodnutí, u ktorých je prípustná zmena, keď došlo k zmene pomerov). Účinky právoplatnosti rozhodnutia - jeho nezmeniteľnosť a záväznosť - sa chápu podstatne širšie než pojem *ne bis in idem*. Právoplatnosť má aj uvedenú pozitívnu stránku spočívajúcu v pôsobení vecnom: význam v dosahu záväznosti na rozhodnutie o inej veci. Náplň právoplatnosti prejavujúca sa ako prameň prejudiciálnych účinkov právoplatného rozhodnutia je mimoriadne závažná. To, že nejde o rozhodnutie o tej istej veci (s identickým predmetom konania) ešte neznamená, že už raz súdom v predošlom občianskom súdnom konaní s konečnou platnosťou medzi účastníkmi vyriešenú otázku hmotnoprávneho vzťahu by mohol neskôr (ďalší) súd v inom (novom) občianskom súdnom konaní medzi tými istými účastníkmi posudzovať inak ako otázku predbežnú. Bráni tomu ustanovenie § 159 ods. 2 OSP, ktoré vo vzťahu k ustanoveniu § 135 ods. 2 druhá veta OSP znamená osobitnú procesnú úpravu; z nej vyplýva súdu povinnosť v prípade riešenia predbežnej otázky považovať za záväzné právoplatné súdne rozhodnutie o takejto otázke. Súd má teda povinnosť pri svojom rozhodovaní o (tejto ďalšej) veci neodchýliť sa od právoplatného rozsudku, ktorým sa vyriešila v inom občianskom súdnom konaní ako vec sama príslušná predbežná otázka. Uvedený prejudiciálny účinok právoplatnosti skoršieho rozsudku v novom (ďalšom) občianskom súdnom konaní (s neidentickým predmetom konania, t. j. bez existencie prekážky *rei iudicatae*) môže preto (so zreteľom na tú - ktorú konkrétnu situáciu) viesť k výsledku (znamenat'), že žalobca bude neúspešný. Zistenie súdu v predošlom občianskom súdnom konaní o práve (resp. právnom vzťahu) právoplatným rozsudkom (výrokom) sa neprejavuje (v prípade nového konania) iba negatívnym vymedzením, že o tej istej veci nemôže súd znova konať a rozhodovať (ne *bis in idem*), t. j. len v skúmaní (danosti) tejto stránky právoplatnosti, ale má aj ďalší aspekt (dopad či zacielenie); je ním prejudicialita spájaná s právoplatným rozsudkom. Dovolací súd sa stotožnil so záverom odvolacieho súdu, že rozhodnutie vydané v konaní Okresného súdu Nitra pod sp. zn. 7C/58/2004 nezakladá prekážku rozhodnutej veci, ale odvolací súd nepostrehol, že z existencie právoplatného rozhodnutia vo veci sp. zn. 7C/58/2004 vyplýva otázka, ktorá je pre správne rozhodnutie v terajšej veci podstatnou (rozhodujúcou), a to otázka prejudiciality spojená s týmto skorším súdnym rozhodnutím. Prejudicialita vyplýva z toho, že ako vo veci vedenej pred Okresným súdom Nitra pod sp. zn. 7C/58/2004, kde bolo skôr právoplatne rozhodnuté, tak aj v terajšej veci ide o majetkovú sankciu v podobe príslušenstva pohľadávky za omeškanie s plnením peňažného dlhu z tých istých dvoch faktúr. Pokiaľ už súd raz za totožné omeškanie dlžníka s plnením peňažného dlhu právoplatne priznal sankciu spočívajúcu v úroku z omeškania, je treba takéto vyriešenie hmotnoprávneho vzťahu medzi tými istými účastníkmi ako konečné a záväzné rešpektovať. Nie je preto v ďalšom (inom) občianskom súdnom konaní možné už v predošlom súdnom konaní raz právoplatným rozsudkom vyriešenú otázku hmotnoprávneho vzťahu účastníkov (rovnaké omeškanie a jeho dôsledok) znova právne posudzovať (prehodnocovať) a z toho istého omeškania (za to isté omeškanie) priznať poplatok z omeškania (ako ďalšiu sankciu v podobe iného než už skôr priznaného príslušenstva pohľadávky). Súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore účastníkov. Nie je vonkoncom rozhodujúce (podstatné), či súd v právoplatne skončenom konaní správne alebo nesprávne právne posúdil priznaný nárok (príslušenstvo pohľadávky). Iné riešenie by znamenalo, že súd môže porušiť viazanosť uloženú mu zákonodarcom v citovanom ustanovení § 159 ods. 2 OSP. Nemožno obísť, že aj samotná hmotnoprávna úprava (§ 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka) vylučuje, aby za to isté omeškanie patrilo aj úrok z omeškania aj poplatok z omeškania (jedno príslušenstvo pohľadávky vylučuje súčasnú existenciu druhého príslušenstva).

10.3. V uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/44/2010 (publikovaného v Zbierke stanovísk

Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod číslom R 40/2013) bolo vyslovené, že pokiaľ už bola v občianskoprávnom konaní právoplatne vyriešená určitá otázka hmotnoprávneho vzťahu účastníkov, je súd v inom konaní, v ktorom má tú istú otázku posúdiť ako prejudiciálnu, viazaný jej skorším posúdením, nie je podstatné, či bola zodpovedaná správne alebo nie. Predmetom tohto konania bolo zaplatenie náhrady škody za znemožnenie užívania nebytových priestorov za účelom poskytovania zdravotníckej starostlivosti. Okresný súd žalobe vyhovel, odvolací súd jeho rozsudok zmenil a žalobu zamietol. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací konštatoval, že odvolací súd nerešpektoval ustanovenie § 159 ods. 2 OSP, pretože v inom konaní (sp. zn. 8C/800/2001) okresný súd vyhovel žalobe a žalovanému uložil povinnosť umožniť žalobcovi vstup do sporných nebytových priestorov za účelom poskytovania neštátnej zdravotnej starostlivosti v odbore stomatológia; odvolací súd rozsudkom z 5. novembra 2002 sp. zn. 14Co/281/2002 odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Dovolací súd vychádzajúc z § 135 ods. 1, 2 a § 159 ods. 1, 2 OSP uviedol, že súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore účastníkov, keď nie je rozhodujúce, či súd v právoplatne skončenom konaní vec správne alebo nesprávne právne posúdil. So zreteľom na právoplatnosť a z toho plynúcu záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia nesmie byť táto otázka položená a akékoľvek jej „nové“ právne posudzovanie v inom (ďalšom) konaní tých istých účastníkov je neprípustné. Najvyšší súd pripomenul, že otázkou prejudiciálneho účinku právoplatného rozhodnutia sa zaoberala nielen judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (najmä uznesenie z 29. apríla 2010 sp. zn. 1Cdo/133/2009), ale aj judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý v náleze sp. zn. II. ÚS 349/09-36 z 20. januára 2010 rozhodol o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd zdôrazniac, že vzhľadom na zásadu prejudiciality vyplývajúcu z ustanovenia § 135 ods. 2 OSP ako aj na zásadu viazanosti súdu právoplatnými rozhodnutiami vydanými v inom konaní podľa § 159 ods. 2 OSP všeobecný súd nemá možnosť výberu v otázke, či bude rešpektovať právoplatné rozhodnutie vydané v inom konaní, ktoré rieši otázku javiacu sa prejudiciálnou v súvislosti s riešením daného prípadu.

10.4. V rozsudku sp. zn. 4Cdo/231/2013 (predmetom konania bolo určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam) Najvyšší súd Slovenskej republiky s odkazom na § 159 ods. 2 OSP, uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/133/2009 a 5MCdo/16/2010 a nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 349/09-36 z 20. januára 2010 uviedol, že výrok právoplatného rozsudku, v ktorom bola riešená otázka platnosti kúpnej zmluvy, je vo vzťahu žalobcov a žalovanej 1/ ako účastníkov takého konania záväzný a je preto záväzný aj pre súd v konaní o určenie vlastníctva. Zmenený okruh účastníkov zakladá povinnosť súdu znovu vec posúdiť tiež z hľadiska preukázaných tvrdení nových účastníkov (v prejednávanej veci žalovaný 2/), avšak pri súčasnom rešpektovaní k predchádzajúcemu rozhodnutiu o vzťahoch pôvodných účastníkov konania.

10.5. Aj predmetom konania vedeného pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 2MCdo/2/2014 bolo určenie vlastníckeho práva žalobkyne k nehnuteľnostiam. Okresný súd žalobe vyhovel, keď mal preukázané, že žalobkyňa kúpnu zmluvu so žalovanými nepodpísala. Odvolací súd rozhodnutie potvrdil konštatujúc, že sa stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvého stupňa a aj s otázkou prejudiciality k otázke platnosti kúpnej zmluvy, keďže nebola daná viazanosť s predchádzajúcim rozhodnutím v konaní Okresného súdu Bratislava I vo veci sp. zn. 8C/50/1998. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací vo svojom rozhodnutí uviedol, že v konaní Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 8C/50/1998 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 20Co/102/1999 bola určená kúpna zmluva uzatvorená medzi účastníkmi konania za platnú, preto tieto rozsudky vytvorili prekážku veci právoplatne rozhodnutej v časti vyriešenia prejudiciálnej otázky v konaní o určenie vlastníckeho práva k predmetu kúpnej zmluvy. Prejudicialitu je možné vo všeobecnosti chápať aj ako kauzálny vzťah medzi dvoma subjektívnymi právami, z ktorých jedno je podmienené druhým. Svoje miesto nachádza predovšetkým v prípadoch, kedy sa právoplatným rozhodnutím o veci vyriešila otázka, ktorá má zásadný význam pre ďalší spor a od jej posúdenia závisí rozhodnutie v tejto ďalšej veci. Prejudicialita vyjadruje aj skutočnosť, že v konaní o určitej veci sa vyskytuje relatívne samostatná otázka, ktorá bola predmetom právoplatne skončeného konania a má pre terajšie konanie určujúci význam. Účinok prejudiciality sa prejaví v zamietnutí žaloby, nie v zastavení konania podľa § 104 ods. 1 OSP. V súlade s procesnou teóriou právoplatnosti (porovnaj napr. Vilém Steiner Základní otázky občanského práva

procesního, Praha 1980, str. 261 a nasl.) závaznost' právoplatného rozhodnutí vyjadruje závaznosť procesnoprávneho vzťahu, ktorý je týmto rozhodnutím založený, nie závaznosť hmotnoprávneho vzťahu, ktorý súd vo svojom rozhodnutí vyriešil.

10.6. V prípade rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/115/2016 bolo predmetom konania pred súdmi nižších stupňov (vedeného pod sp. zn. 17C/21/2010 a 17Co/473/2014) určenie vlastníckeho práva žalobcov k nehnuteľnostiam. Okresný súd žalobu zamietol, odvolací súd jeho rozsudok zmenil a žalobe vyhovel. Poukázal na súvisiace súdne konanie ukončené rozsudkom sp. zn. 15Co/41/2012. V dôvodoch uviedol, že žalovaná síce nebola jeho účastníčkou, ale prejudiciálne dôsledky uvedeného konania sa na ňu vzťahujú ako na právnu nástupkyňu K. H. vo vzťahu k sporným nehnuteľnostiam z kúpnej zmluvy z 26.11.2007. K. H. bol síce osobou oprávnenou na vydanie nehnuteľností pre účely reštitúcie, no tento záver sa neprejavil vo výroku konečného rozhodnutia vo veci. Na rozdiel od K. H. tak žalobcovia (resp. ich právni predchodcovia) vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam na základe dohody o vydaní veci z 18.10.1991 aj skutočne nadobudli. V dôsledku tohto výsledku súvisiaceho konania zostal K. H. po právoplatnom skončení konania v postavení ako ktorýkoľvek potenciálny reštituent, ktorý nebol úspešný v uplatnení svojho reštitučného nároku v rámci reštitúcie a v inom konaní nie je možné opätovne skúmať jeho prípadné vlastnícke právo. K. H. preto nebol podľa odvolacieho súdu oprávnený previesť vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam na žalovanú. Najvyšší súd ako súd dovolací na základe dovolania žalovanej vychádzajúc z § 135 ods. 1, 2 a § 159 ods. 2, 3 OSP, rozsudku sp. zn. 1Cdo/44/2010, nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 349/2009 konštatoval, že reštitučné zákonodarstvo v zásade neruší predchádzajúce právne akty vykonané v rozhodnom období a všetky právne úkony a ostatné nadobúdacie tituly zostávajú v platnosti až do úspešného dosiahnutia nápravy prostredníctvom reštitučných nástrojov, vrátane zákona č. 87/1991 Zb. Je síce pravdou, že v súvisiacom konaní súdy vychádzali zo záveru, že K. H. bol oprávnenou osobou na vydanie sporných nehnuteľností, neprejavilo sa to však v záväznej forme, a to vo výrokoch daných rozhodnutí. Naopak, pokiaľ vychádzame z predpokladu, že oprávnenú osobu na účely reštitúcie nemožno stotožňovať s vlastníkom (porovnaj aj uznesenie ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 23/1998 z 1. júla 1998), právoplatným výsledkom súvisiaceho konania je stav, kde K. H. nedosiahol svoj uplatnený reštitučný nárok a zostal tak po skončení konania v rovnocennom postavení ako ktorýkoľvek potenciálny reštituent. V prípade žalobcov, ktorí boli v súvisiacom konaní žalovanými, ide teda o úspešných reštituentov, ktorí mohli (a môžu) odvodzovať svoje vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam z dohody. Dovolací súd nemá v úmysle spochybňovať právne názory súdov v súvisiacom konaní ohľadom postavenia K. H., avšak treba mať na zreteli, že tieto neboli premietnuté vo výroku právoplatného rozsudku krajského súdu v uvedenom konaní, pričom takýto výsledok konania o „prinavrátení“ veci ďalšiemu do úvahy pripadajúcemu reštituentovi je pre dovolací súd záväzný. V zmysle konštantnej judikatúry a riadiac sa zásadami prejudiciality a viazanosti súdu právoplatnými rozhodnutiami vydanými v inom konaní, ak bola medzi účastníkmi s konečnou platnosťou vyriešená otázka hmotnoprávneho vzťahu, súd v inom (novom) občianskom súdnom konaní nemôže posudzovať danú otázku inak, pričom je viazaný iba výrokom rozhodnutia, nie jeho odôvodnením. V danom prípade nebránila uplatneniu týchto zásad ani skutočnosť, že žalovaná nebola účastníkom súvisiaceho konania, keďže sa medzičasom stala nadobúdateľom veci, o ktorej vydanie sa v uvedenom konaní viedol spor. Možno teda konštatovať, že v kontexte prejudiciálnych dôsledkov súvisiaceho konania na prejednávanú vec bolo pre dovolací súd rozhodujúce, že jeho právoplatným výsledkom bolo zamietnutie návrhu K. H. na vydanie sporných nehnuteľností ako aj zamietnutie návrhu na vyslovenie neplatnosti reštitučnej dohody v prospech žalobcov. Uvedený záver nadobúda v preskúmvanej veci o to väčší význam, keď v súvisiacom konaní išlo o reštitučnú žalobu. To znamená, že tam, kde existuje špeciálna právna úprava, nemožno použiť úpravu všeobecnú. Ak sa možno domáhať ochrany práva postupom podľa reštitučného predpisu ako špeciálneho, teda ak je daný reštitučný nárok, nemožno uplatniť nárok na ochranu vlastníctva podľa všeobecných právnych predpisov, najmä podľa § 126 ods. 1 OZ, a to ani formou určenia vlastníckeho práva, či už svojho alebo svojho predchodcu ku dňu jeho smrti podľa § 80 OSP. Reštitučné predpisy vychádzali z domnienky, že vec prešla v rozhodnom období na štát, a to aj v prípadoch jej prevzatia bez právneho dôvodu, pričom oprávnené osoby, ktoré si uplatnili nárok podľa týchto predpisov, sa stali vlastníkmi veci až jej vydaním. Dovolací súd poukázal na uznesenie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 177/2013, z ktorého vyplýva, že po uplynutí reštitučných lehôt už nie je možné uplatniť si všeobecnou vlastníckou žalobou určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. V nadväznosti na uvedené a s prihliadnutím na právoplatný výsledok

súvisiaceho konania, kedy nebolo vyhovieť požiadavke K. H. na vydanie vecí v zmysle zákona č. 87/1991 Zb. ako reštitučného predpisu je potom dôvodné konštatovať, že v novom konaní je vylúčené opätovne úspešne uplatňovať nárok zodpovedajúci reštitučnému právu na vydanie vecí, čo platí aj v prípade, že subjektom uplatňujúcim takýto nárok je právny nástupca K. H. ako pôvodne neúspešného reštituenta. V takomto prípade nie je možné prejudiciálne skúmať možnosť K. H. dosiahnuť vydanie vecí od právnych predchodcov žalobcov, pokiaľ v „špeciálnom“ konaní K. H. úspešný nebol. Dovolací súd v zmysle záverov tohto rozhodnutia konštatuje vo vzťahu k predmetu prebiehajúceho dovolacieho konania, že vec tvoriaca predmet konania vedeného pod sp. zn. 3Cdo/115/2016 vychádzala z rozdielnych skutkových okolností, ktoré na posudzovaný spor nemožno vzťahovať. K. H. bol totiž v pozícii iba potencionálneho reštituenta, o vlastníckom práve ktorého nebolo vydané žiadne rozhodnutie a jeho vlastníctvo nebolo vyslovené ani prejudiciálne.

10.7. Vo veci sp. zn. 5Cdo/13/2020 bola predmetom konania žaloba o určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam na tom skutkovom základe, že kúpna zmluva, ktorou nehnuteľnosti nadobudol žalovaný a ktorej vklad do katastra nehnuteľností bol povolený, je neplatná. Žaloba bola zamietnutá z dôvodu, že vlastnícke právo žalobcu už bolo ako prejudiciálna otázka riešená v konaniach o plnenie z titulu bezdôvodného obohatenia užívania dotknutej nehnuteľnosti právnym predchodcom žalobcu vedených na okresnom súde pod sp. zn. 4C/220/2007 a 5C/270/2007. Dovolací súd dospel k záveru, že súdy v základnom konaní postupovali správne, keď v dôsledku prejudiciálneho vyriešenia otázky vlastníctva nehnuteľností v dvoch predošlých právoplatne skončených konaniach o plnenie, žalobu o určenie vlastníckeho práva zamietli. Rozhodujúce je, že hmotnoprávna otázka vlastníctva nehnuteľností, esenciálna pre posúdenie dôvodnosti uplatneného nároku na finančné plnenie, bola v predošlých konaniach, hoci len ako prejudiciálna, právoplatne vyriešená a nie je podstatné, či bola zodpovedaná správne alebo nie. Žalobcovi (ktorý v dovolaní pripúšťa istý druh svojej minulej pasivity) v týchto konaniach v pozícii žalovaného nič nebránilo uplatniť a preukázať tvrdené vlastnícke právo. V súčasnosti sa preto medzi tými istými sporovými stranami nesmie vychádzať z iného záveru ohľadom existencie, resp. neexistencie vlastníckeho práva, než ako o tomto ich právnom vzťahu už bolo právoplatne rozhodnuté. Iný záver by podľa dovolacieho súdu napriek tomu, že vlastníctvo nehnuteľností bolo vyriešené len prejudiciálne, znamenal ústavne neudržateľné narušenie princípu právnej istoty, pretože by došlo k neakceptovateľnému a nezdôvodniteľnému zásahu do stability právneho vzťahu a Ústavou SR chráneného vlastníckeho práva.

11. V danom prípade súdy pri riešení otázky prejudiciality postupovali v súlade s ustálenou praxou dovolacieho súdu, a preto sa nedopustili svojim postupom ani porušenia práva žalovaného na spravodlivý súdny proces.

12. K námietkam dovolateľa, ktoré sa týkali vykonateľnosti rozsudku odvolacieho súdu, keď neobsahuje aj rozsah ukracovania veriteľa, teda výšku peňažnej náhrady, v ktorej je žalovaný povinný uspokojiť veriteľa ako to obsahujú rozhodnutia v konkurzných veciach napr. 1Obdo/56/2017 oproti rozhodnutiam vo veciach odporovateľnosti mimo konkurzu (4Cdo/149/2018), resp. pochybnosti o existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení, keď v danom prípade bude potrebná žaloba o určenie výšky peňažnej náhrady dovolací súd uvádza, že v prípade ich danosti by mohli predstavovať porušenia práva žalovaného na spravodlivý súdny proces.

12.1. Dovolací súd aj tieto námietky vyhodnotil ako nedôvodné. Judikatúra vyslovila, že právo odporovať, teda subjektívne odporové právo veriteľ realizuje formou žaloby, ktorej znenie má smerovať na vyslovenie neúčinnosti konkrétne určeného právneho úkonu. Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí z 30. apríla 2007 sp. zn. 4Cdo/44/2007 (uverejnenom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov SR pod č. R 5/2008) vyslovil, že odporovacia žaloba nie je určovacou žalobou podľa § 80 O.s.p. (§ 137 písm. c/ C.s.p. - poznámka dovolacieho súdu), preto žalobca nemusí preukazovať naliehavý právny záujem na požadovanom určení.

12.2. Odporovateľný právny úkon sa stáva neúčinný až tým, že ho súd za neúčinný vyhlási. Odporovateľnosť nemožno riešiť ako predbežnú otázku, keď i zo samotného gramatického výkladu ustanovenia § 42b ods. 4 OZ vyplýva, že právna neúčinnosť právneho úkonu je dôsledkom úspešného odporovania. Zmyslom žaloby je teda dosiahnutie súdneho rozhodnutia, ktorým je určené, že právny úkon dlžníka, ukracujúci uspokojenie veriteľovej vymáhateľnej pohľadávky je voči veriteľovi neúčinný.

Súd v skutočnosti neurčuje existenciu alebo neexistenciu právneho pomeru, ale rozhoduje konštitutívne, keď vyhlasuje právny úkon za neúčinný. Právna neúčinnosť odporovateľného právneho úkonu je neúčinnosťou relatívnou, t. j. táto neúčinnosť patrí iba veriteľovi, ktorý sa úspešne domáhal odporovateľnosti právneho úkonu. Výslovenie neúčinnosti právneho úkonu zakladá veriteľovi priamy nárok domáhať sa uspokojenia svojej pohľadávky voči tomu, kto mal z odporovateľného úkonu prospech, a to výlučne z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku. Vznik tohto nároku však nemôže predchádzať úspešnému odporovaniu, pretože môže nastať až ako jeho právny dôsledok. Priznaniu takéhoto nároku preto musí predchádzať právoplatné určenie neúčinnosti právneho úkonu (por. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. februára 2020 sp. zn. 5Cdo/101/2017, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov SR pod č. 34/2020)

13. Pretože konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté dovolateľom namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f) CSP, dovolací súd pristúpil k posúdeniu jeho dovolania aj z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

14. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

15. Dovolanie podané z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci dovolateľ odôvodnil tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) a taktiež tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom riešená rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP)

16. Aby na základe dovolania podaného v zmysle § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP.

17. V súvislosti s tým, že dovolateľ vymedzil prípustnosť dovolania poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP je potrebné uviesť, že pre všetky procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku v dovolaní zadefinuje a špecifikuje. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

18. Právnu úpravou dovolania v Civilnom sporovom poriadku sa sleduje náprava nesprávností v individuálnom spore dovolateľa, ale tiež dosiahnutie cieľov významných z hľadiska celkového rozhodovania všeobecných súdov Slovenskej republiky. Ustanovením § 421 ods. 1 písm. a) CSP sa

takto sleduje zámer minimalizovať nežiaduce odklony rozhodnutí odvolacích súdov od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a tým prispieť k ich jednotnému rozhodovaniu. Účelom ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP je dosiahnuť vyriešenie dosiaľ ešte nevyriešenej právnej otázky a prispieť k vytvoreniu ustálenej rozhodovacej praxe. Ustanovenie § 421 ods. 1 písm. c) CSP má za cieľ dosiahnutie jednoty v rozhodovaní dovolacích senátov.

19. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej dovolací súd už určitú právnu otázku vyriešil, rozhodovanie jeho senátov sa ustálilo na zvolenom riešení tejto otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Otázkou relevantnou v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP je právna otázka, ktorá ešte nebola riešená dovolacími senátmi najvyššieho súdu, takže vo vzťahu k nej sa ani nemohla vytvoriť a ustáliť rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) podať svoje vysvetlenie, ako mala byť táto otázka správne riešená. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c) CSP je relevantná právna otázka, pri riešení ktorej sa v rozhodovacej praxi vyskytla nejednotnosť navonok prejavená v prijatí odlišných právnych názorov. Ide teda o otázku, ktorú už dovolací súd riešil, ale v jej riešení senátmi dovolacieho súdu sa prezentuje nejednotnosť (právne názory senátov dovolacieho súdu sa pri jej riešení neustálili a nezjednotili) brániaca vytvoreniu ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. V prípade, ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, je jeho (procesnou) povinnosťou: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) označením konkrétnych (odlišných, napríklad aj navzájom si protirečiacich) rozhodnutí dovolacieho súdu doložiť, že predmetná právna otázka je dovolacím súdom skutočne rozhodovaná rozdielne.

20. Dovolací súd posúdil dovolanie podľa uvedených hľadísk a uzatvára, že dovolateľ vymedzil iba jednu právnu otázku a to: či v prípade navonok neutrálneho právneho úkonu, akým je vklad majetku jednou obchodnou spoločnosťou do základného imania druhej spoločnosti, na ktorom v čase prevodu viazne záložné právo, má nadobúdateľ takéhoto majetku vynakladať ďalšie úsilie na ochranu záujmov veriteľa, ktorú považoval za doposiaľ dovolacím súdom za neriešenú.

21. Odvolací súd podmienku ukrátenia veriteľa ako jednej zo zákonných predpokladov odporovateľnosti (§ 42a OZ) mal za preukázanú, tým, že právny úkon -zmluva o nepeňažnom vklade je bezodplatný právny úkon, ktorým došlo ku kvalifikovanému zmenšeniu majetku dlžníka do takej miery, že to ohrozilo uspokojenie žalobcovej pohľadávky. Odvolací súd teda nastolenú právnu otázku neriešil, preto v tomto prípade dovolateľ v dovolaní nevymedzil právnu otázku, na ktorej riešení odvolací súd založil svoje rozhodnutie. Dovolací súd je prísne viazaný otázkou vymedzenou dovolateľom, nemôže ju modifikovať ani prispôbovať (II. ÚS 291/2021). Dovolacia argumentácia z uvedených dôvodov nepredstavuje vymedzenie podstatnej právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 písm. b/ CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP.

22. Iné otázky, ktoré by bolo možno podriaďiť pod § 241 ods. 1 CSP dovolateľ nevymedzil; dovolací súd ich ani po posúdení dovolania podľa § 124 CSP nevyabstrahoval.

23. Z uvedených dôvodov preto dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalovaného uplatnené podľa ustanovení § 421 ods. 1 písm. a), § 421 ods. 1 písm. b) a § 421 ods. 1 písm. c) CSP nebolo odôvodnené prípustnými dôvodmi a dovolacie dôvody neboli vymedzené spôsobom uvedeným v ustanoveniach § 431 až 435 CSP.

24. Vzhľadom na neopodstatnenosť námietky dovolateľa, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f) CSP, dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovaného je v tejto časti prípustné podľa § 420 písm. f) CSP, avšak nie je dôvodné. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie dovolateľa uplatnené podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP

zamietol podľa § 448 CSP.

25. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 rovnakého zákona. V dovolacom konaní bol plne úspešný žalobca, preto mu dovolací súd priznal náhradu trov dovolacieho konania v celom rozsahu.

26. Tento rozsudok prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.